

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSECULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1977-1978

30 MEI 1978

BEGROTING

van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1978

SECTOR NEDERLANDSE CULTUUR

Artikelen die tot de bevoegdheid van de
Commissie voor radio en TV behoren (*)

VERSLAG

namens de Commissie voor Radio en TV door de heer F. SWAELEN aan de Commissie voor de begroting uitgebracht

(*) Instituten van de Belgische Radio en Televisie.
I.e. Hoofdstuk IX „Instellingen van openbaar nut” van
de functionele begroting, blz. 29 - Stuk 4 - I (1977-1978) -
Nr. 1 - Bijlage II.

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer W. Geldolf.

Vaste Zeden : de heren W. Claeys, P. De Vlies, R. Gijs, L. Lenaerts, J. Lenssens, W. Martens, F. Piot, M. Storme, F. Vanderborght, A. Vanhaverbeke, J. Vergeylen ;

de heren W. Calewaert, W. Geldolf, G. Temmerman, J. Van den Eynden, J. Van Elewyck ;

de heren W. Jorissen, H. Schiltz, R. Vandezande, L. Vansteenkiste ;

de heren F. Colla, A. De Winter, F. Grootjans.

Plaatsvervangers : de heren A. Bourgeois, E. Desutter, J. Gerits, R. Nauwelaerts, F. Swaelen, M. Vandewiele ;

de heer J. Mangelschots, mevrouw J. Nauwelaerts-Thues, de heer W. Seeuws ;

mevrouw N. Maes, de heer J. Valkeniers ;

de heren H. De Croo, A. Kempinairt.

Zie :

4 - 1 (1977-1978) :

— Nr. 1 : Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft in haar zitting dd. 30 mei 1978 aan de haar toegewezen artikelen de volgende bespreking gewijd.

1. UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN NEDERLANDSE CULTUUR

Grote lijnen van het omroepbeleid in 1978.

1. Ofschoon reeds in februari 1977 door het parlement een wet werd goedgekeurd waarbij het **Instituut van de Gemeenschappelijke Diensten (I.G.D.)** werd opgeheven en de personeelsleden van dit Instituut krachtens een Koninklijk Besluit in juli 1977 overeenkomstig hun **taalrol** naar één van beide uitzendingsinstituten werden overgeheveld (BRT en RTBF), slorpt de uitvoering van de integratie van de technische en de administratieve diensten bij de BRT ook dit jaar nog een groot deel op van de tijd van het betrokken personeel. De likwidatie van de I.G.D. moet en kan pas tegen december 1979 voltooid zijn.

Zo werd voor de ontbinding van het I.G.D. een **personeels-** en financiële dienstverlening uitgevoerd door de RTB-staf die een andere computertaal en -techniek hanteert dan de BRT. De overschrijving heeft maanden ingewikkeld werk gevraagd. Ook de verdeling en de toewijzing van de inventaris van onroerende en roerende goederen, financiële lasten enz. is een zeer delicate operatie, die eind volgend jaar kiese problemen kan stellen.

Gelukkig is ondanks aanvankelijk onvermijdelijke misverstanden, de geest van samenwerking tussen cultureel, technisch en administratief personeel bij de BRT voortreffelijk.

2. Een van de belangrijkste gevolgen van de opheffing van het I.G.D. was de vorming van een eigen Filharmonisch Orkest dat uitsluitend ter beschikking van de BRT radio en televisie staat en in de persoon van de heer F. Terby over een uitstekend huisdirigent beschikt die de helft van de concerten leidt, terwijl de ander helft aan buitenlandse dirigenten wordt toevertrouwd. In 1979 en 1980 wordt bijzonder naar samenwerking met Nederland gestreefd.

3. Een zeer ingewikkeld personeelsbeleid diende het voorbije jaar te worden uitgewerkt i.v.m. het Koninklijk Besluit van september 1976, waarbij alle permanente taken bij de omroep nog uitsluitend aan kaderpersoneel mogen worden toevertrouwd met uitzondering van wetenschappelijke of artistieke opdrachten. De toestand van honderden losse medewerkers is thans nagenoeg geregulariseerd.

4. Samen met mijn collega, verantwoordelijk voor de omroep in Nederland, heb ik eind vorig jaar een speciale Commissie opgericht met als opdracht de gemeenschappelijke exploitatie van een Nederlandse lange golfzender en een Belgische middengolfzender (die bij nacht een uitzonderlijke reikwijdte bezit) voor te bereiden; normaal moet voor het einde van het jaar een rapport klaar komen, maar nu reeds blijkt dat de financiering belangrijke problemen zal stellen.

5. Op zendergebied dient nog vermeld te worden dat in april vorig jaar de overschakeling van alle Belgische **tv-**zenders naar een algemene Westeuropese norm zonder grote moeilijkheden verwezenlijkt kon worden; dank zij deze

overschakeling beschikten BRT en RTBF over de mogelijkheid om een bescheiden aanvang te maken met uitzendingen over het tweede net dat dit jaar en waarschijnlijk tot in het najaar 1979 tot vier avonden per week beperkt zal blijven; dit tweede net biedt nieuwe mogelijkheden op het gebied van volwassenenvorming (bv. *The Ascent of Man* van Bronowski en *Civilisation* gepresenteerd door Kenneth Clark). Meteen is het aldus mogelijk geworden de avonduitzendingen tussen 22.30 uur en 23 uur te beëindigen, wat heel wat bezuinigingen mogelijk maakt.

6. Anderzijds blijft het aantal aansluitingen bij de kabeltelevisie ook in Vlaanderen stijgen. Het wordt tegen het einde van dit jaar op ruim 800 000 gezinnen geraamd. Uiteraard betekent dit vooral vanwege de twee tv-programma's van Nederland een harde concurrentie voor de Vlaamse televisie. Er moet inderdaad vastgesteld worden dat de omroepverenigingen in Nederland heel wat minder bezorgdheid aan culturele en vormende programma's besteden : steeds vreest men ledenverlies ten voordele van de concurrenten die meer verstrooiende programma's brengen (zgn. „vertrossing”). Om die reden is het geleidelijk uit te breiden tweede BRT tv-net een uitstekend instrument om de concurrentie het hoofd te bieden zonder de eigen opdracht op gebied van vorming te verwaarlozen. Dit belet met dat de Vlaamse televisie de jongste maanden met een populair feuilleton als „Slisse en Cesar” rekordcijfers van kijkdichtheid heeft bereikt; meer dan 3 000 000 kijkers per aflevering. Ook aan het jeugdfeuilleton, een unicum in de west-europese televisie, is dit jaar bijzondere aandacht besteed. Anderzijds verwierf de Vlaamse tv voor het continent de primeur van grote buitenlandse feuilletons als bv. *Roots*.

7. Inmiddels blijft de BRT-radio in aanzienlijke mate bijdragen tot het welslagen van het Festival van Vlaanderen en van bvb. Jazz-Middelheim te Antwerpen.

Met het oog op de viering van het duizendjarig bestaan van de stad Brussel en het honderdvijftigjarig bestaan van België zijn belangrijke programma's in de maak.

De aanwezigheid van de BRT-radio aan de kust en ook op het radio- en tv-salon van Brussel zal dit jaar heel wat efficiënter kunnen zijn dank zij de ingebruikneming van een volwaardige mobiele radiostudio, de eerste van het land.

Inmiddels worden de drie radioprogramma's van de BRT zowel in mono als in stereo uitgezonden. Dit is een unicum in **West-Europa**, waarvoor de technische diensten een ereloon verdienen.

8. Bovendien moet erop gewezen worden dat dit jaar een nieuwe vleugel van het Omroepcentrum te Schaarbeek ingebruik werd genomen en dat de nieuwe radiostudio's, zowel te Antwerpen als te Kortrijk, die beide een geheel met het plaatselijk Conservatorium vormen, dit jaar in gebruik genomen zullen worden. Aldus zullen binnen de vijf jaar vier van de vijf gewestelijke omroepen een nieuwe ultra-moderne behuizing hebben gekregen. Voorlopig blijft omroep Brabant over ruime studiofaciliteiten in het gebouw aan het Flageyplein beschikken, waar ook de BRT-orkesten de eerste jaren ondergebracht blijven.

9. Tenslotte lijkt mij een wijziging van de differentiëring van de drie radiotekens de eerste jaren niet wenselijk : **integendeel**, de profilering van BRT 1, 2 en 3 dient versterkt te worden teneinde ons publiek vaste luistergewoonten bij te brengen. De radio is er aldus reeds in geslaagd **drie**-vierden van het Vlaamse luisteraarspubliek voor de BRT te behouden.

Om dit succes te handhaven is wel een betere **coördinatie** tussen de drie radioprogramma's geboden.

10. Als allerlaatste punt wil ik nog aanstippen dat het **25-jarig** bestaan van de televisie in Vlaanderen in oktober o.m. aanleiding zal zijn tot een belangrijk colloquium, dat volledig gewijd zal zijn aan de invloed van de televisie op de ontwikkeling van de cultuur, zowel op internationaal als op nationaal vlak.

ALGEMEEN BELEID

Naar aanleiding van het geplande colloquium over de invloed van de TV, merkt een lid op dat het misschien nuttig zou zijn dat er tussen alle betrokkenen (geschreven pers, TV en radio, parlement en Cultuurraad) een dialoog zou tot stand komen, een soort conferentie over het media-beleid. Het is volgens dit lid niet langer meer houdbaar de investeringen alleen maar toe te spitsen op **antenneversterking**.

De samenhang van al de media (pers, TV, radio en alle andere audiovisuele middelen) zou toch eens ernstig en goed gefundeerd moeten worden bestudeerd. De bedoeling zou daarbij moeten voorzitten om een zo goed mogelijke samenhang tussen al die media te bereiken. I.p.v. de concurrentie te verscherpen, zou men daarentegen ertoe moeten komen een zo goed mogelijke dosering van het aanbod van al die media te bekomen, ten behoeve van het publiek. Het zou **goed** zijn dat zo'n dialoog dan uiteindelijk wordt neergelegd in een al of niet officieel parlementair document.

De Minister verstrekt nadere preciseringen over het colloquium, dat gehouden wordt in het kader van het tweejaarlijkse Kongres voor Communicatie-wetenschappen, dat om beurt door een van de drie grote Vlaamse universiteiten wordt georganiseerd. Het thema werd reeds lang geleden vastgelegd en er worden eminente specialisten uitgenodigd o.m. de professoren Katz en **Doorman**. Niets verzet er zich echter tegen dat men bv. volgend jaar of over twee jaar op de suggestie van het lid zou ingaan.

PROBLEMEN ROND HET INFORMATIEBELEID

Verschillende leden wensen meer uitleg over de gebeurtenissen rond de geschorste en daarna vervallen uitzending van PANORAMA over Shaba. O.m. wordt gevraagd wat de juiste toedracht van deze beslissing is, welke de rol is geweest van de Regering, en hoe dit incident verder wordt opgelost.

De Minister van Nederlandse Cultuur geeft eerst een chronologisch relaas van de feiten.

Het bedoelde **Pano-Programma** was klaar voor **uitzending** op het tweede net op dinsdag 23 mei; op diezelfde dag was er echter een rechtstreekse uitzending vanuit het parlement over de Shaba-debatten. Door inschrijving van nieuwe sprekers liep die vergadering uit tot na 23 uur. Er werd dan beslist dat de uitzending toch niet dermate laat kon uitgezonden worden, op een ogenblik dat de kijkdichtheid quasi nul zou zijn. Daarom werd ze verschoven naar donderdag 25 mei. Na de besprekingen te Parijs was er inmiddels echter een totale ommekeer (in de zin van verbetering) gekomen in de verhouding België-Zaire, zodat de

uitzending op donderdag deze gunstige kentering had kunnen te niet doen, want dit programma kon worden beschouwd als kwetsend voor een vreemd staatshoofd (President Mobutu). Daarom besliste de directeur-generaal om redenen van openbaar belang (10 000 landgenoten in Zaïre) om 6 uur dit programma niet meer uit te zenden en deelde dit mee aan de bevoegde directie en de vakbonden. Deze laatste beslisten daarop te staken.

Er werd dan door de directeur-generaal voorgesteld dat er op vrijdag 26 mei een nieuw Shaba-programma zou worden gemaakt, wat ook geweigerd werd door de betrokken journalisten. Een interview met Eerste Minister Tindemans en de heer Simonet, Minister van Buitenlandse Zaken, kon niet doorgaan omdat zowel de journalisten als de technische ploegen dit weigerden op te nemen.

Over veertien dagen zal de Raad van Beheer een algemene evaluatie van de Shaba-berichtgeving bespreken op basis van een rapport van de directeur-generaal enerzijds en van de Bond van radio-journalisten anderzijds. Onder tusschen wordt geen enkele beslissing of sanctie genomen.

Een lid vraagt of het waar is dat er verbod was om de Zaïre-specialist prof. Van den Bogaerde aan het woord te laten. De Minister antwoordt dat de directeur-generaal in gevolge opmerkingen en vragen in de Raad van Beheer inderdaad de beslissing had genomen deze persoon niet op het scherm te laten verschijnen. Deze schorsing is inmiddels opgeheven. Het zelfde lid wil nog weten of het waar is dat de verplaatsing van journalisten naar Shaba werd verboden door het Instituut, en of de Regering bij de geschorste Pano-uitzending is tussengekomen. Wat dit laatste punt betreft ontkent de Minister dat er enige tussenkomst is geweest vanwege de Regering. Het is de directeur-generaal die ter zake zijn verantwoordelijkheid heeft opgenomen. Er is ook nooit verbod geweest om een ploeg naar Zaïre te sturen : alleen werd de nieuwsdienst erop attent gemaakt dat het zeer dikwijls interviewen van vertegenwoordigers van de rebellen de niet-verlening van visa naar Zaïre, door de **Zaïrese** autoriteiten, tot gevolg kon hebben.

Een lid vraagt vervolgens welke de motieven zijn voor de weigering van de TV ook maar iets op te nemen van het zopas door de Socialistische Turnbond ingericht Internationaal Turnfestival, in het kader van zijn 75jarig bestaan en het jaarlijks Bondsfeest dat over 5 dagen gespreid een 7-tal uiteenlopende activiteiten omvatte met ruime nationale en ook internationale deelname. Het eindigde met een optocht en een massa-turn-demonstratie op het Beerschotstadion, waaraan 10 000 turners en turnsters deelnamen, te Antwerpen. Hij wil weten welke criteria en motieven men **daarbij** aanwendt. De Minister antwoordt dat er ter zake een beleidslijn is vastgelegd. De sportuitzendingen TV nemen namelijk alleen volgende manifestaties op :

1. De turnkampioenschappen van de onderscheiden landen;
2. Het interfederaal kampioenschap;
3. Het feest van alle Antwerpse turnverenigingen in de stadsfeestzaal;
4. Het optreden van vermaarde buitenlandse turners.

Het door het lid bedoelde feest behoorde niet tot een van de 4 genoemde manifestaties en werd daarom niet uitgezonden.

Vervolgens wijst een lid op het laattijdig beantwoorden van schriftelijke vragen in het algemeen en één m.b.t. sluik-

reklame in het bijzonder, gebeurd tijdens een populair ontspanningsprogramma. De Minister meent te weten dat de verantwoordelijke ambtenaar hiervoor op de vingers werd getikt.

Het betrokken lid dringt er nogmaals op aan dat er grotere waakzaamheid bij de BRT-leiding moet worden aan de dag gelegd, met het oog op het voorkomen van zulke feiten, en dit conform aan de resolutie die ter zake unaniem door de Kamer werd aanvaard tijdens de vorige legislatuur, als besluit van het werk van de parlementaire onderzoeksc commissie over de sluik-reklame.

TECHNISCHE PROBLEMATIEK

Verschillende leden stellen vragen omtrent de experimenten met „Teletekst”. Deze leden wensen o.m. te vernemen wat de preciese plannen zijn i.v.m. dit project, of er kredieten zijn uitgetrokken en in welke landen dit reeds toegepast wordt. Verder drukt een lid er zijn bekommernis over uit dat de schrijvende pers hiervan het slachtoffer zou kunnen worden.

Een lid vraagt ook of bepaalde firma's ter zake hun invloed laten gelden ? Er zijn namelijk ook verschillende systemen mogelijk o.m. Ceefax en Antiope. Wat zal de implicatie van dit alles zijn bij de keuze van één systeem ?

De Minister geeft dan uitleg over de beleids- en technische aspecten van dit probleem. Voorlopig zijn er geen experimenten voorzien, alles bevindt zich nog in de fase van de papieren studie. Voor 1979 zou er wel 10 000 000 F worden voorzien met het oog op de eerste experimenten, die bij de N.O.S. reeds werden doorgevoerd. Wat de keuze van het systeem betreft, staan we weer voor hetzelfde probleem als bij de keuze van de zwart-wit normen en de kleurenstelsels.

Onze grotere buurlanden dokteren eigen oplossingen uit, die ons voor het voldongen **feit** stellen, zodat we alleen nog mogelijkheid zien te gaan werken aan het goedkoop maken van de decodeermachines.

Verschillende leden dringen erop aan dat de commissieleden zouden geïnformeerd worden.

Zij vragen om een degelijke technische nota, alsmede zo mogelijk een technisch bezoek aan de instelling.

Een lid merkt tenslotte op dat hij zich niet van de indruk kan ontdoen dat er hier weer beslissingen zijn genomen, zoals met het tweede net, die dan achteraf worden gedrukt. Hij wijst ter zake nogmaals op het gevaar voor de dagbladders. Dit punt wordt door de voorzitter afgerond met de wens dat de Commissie zo vlug mogelijk een technische nota zou krijgen, met daarin vervat de opties en implicaties, en dat de Commissieleden b.v. in september een technische demonstratie zouden krijgen van de bestaande teletekst-systemen. Een lid stelt dan vragen over de behuizing van BRT II Antwerpen. Naar blijkt zou die behuizing er niet op verbeterd zijn, terwijl ook de kostprijs nogal hoog zou oplopen.

De Minister antwoordt dat de personeelsleden bij nader inzien de gebouwen toch beter vinden dan ze verwacht hadden en dat de totale kostprijs neerkomt op 94 200 000 F (met name 5 600 000 F voor de elektrische uitrusting en 88 600 000 F voor de ruwbouw, afwerking en interieur). Een poging tot aankoop van de vroegere gebouwen is overigens gestuit op een veto van Financiën.

In verband met de **V.Z.W.'s** wenst een lid te vernemen welke **V.Z.W.'s** er juist zijn, en een omschrijving van hun werking en financiering.

De Minister antwoordt dat buiten de gekende **V.Z.W.'s** zoals het festival van Vlaanderen, er de **V.Z.W.** „Sociaal werk” is, waarin 2 leden van de Raad van Beheer zetelen als schakel. De betoelaging van de **V.Z.W.** stijgt procentueel maar in dezelfde mate als de algemene begroting.

In verband met het Festival van Vlaanderen wenst een lid nog te vernemen hoeveel personeelsleden er in de **B.R.T.** werken en hoeveel er van de **B.R.T.** werken voor het Festival van Vlaanderen. De Minister antwoordt dat geen enkel personeelslid van de **B.R.T.**, binnen of buiten het gebouw voor het festival werkt. Wel zijn er enige **B.R.T.**-lokalen in bruikleen aan het festival afgestaan, waar personeelsleden van het festival werken.

FINANCIELE ASPECTEN

Een lid wil weten welke de financiële implicaties zijn van het 2de net. Naar verluid zou er een besparing gebeurd zijn, maar dat ligt niet zo voor de hand, gezien er toch meer zenduren zijn.

Een ander lid wil weten waarom, na de splitsing van het **B.R.T.-R.T.B.-orkest**, de vroegere dirigent 50 % van de opdrachten kreeg toegewezen en 50 % wordt voorzien voor vreemde dirigenten.

De Minister antwoordt dat het nieuwe **B.R.T.-orkest** thans bestaat uit het Kamerorkest en uit de Vlaamse leden van het vroegere orkest (ongeveer 1/3, wat een interessante operatie is geweest). Het smeden van zo'n orkest tot een goed geheel duurt $\pm$ twee jaar. Hiervoor worden gast-dirigenten gevraagd.

Een lid wil vervolgens weten hoe men de financiële tussenkomst van de Staat verantwoord : door de reële werkingmogelijkheden of door de dotatie.

De Minister antwoordt dat die tussenkomst uiteraard door de behoeften wordt vastgesteld, maar dat ook de financiële toestand meespeelt, o.m. de bepalingen van de 5, 10 en 20 % -regel brengen mee dat nog dit jaar 60 miljoen F moet bespaard worden. Hetzelfde lid wil weten waarom art. 490.04 (economische classificatie), er een gevoelige daling van de afname is te noteren van het reservefonds : van 73 737 000 F in 1976, gaat het naar 3 831 000 F in 1977, tot 600 000 F in 1978.

De Minister antwoordt hierop dat het reservefonds ontstaat uit de overschotten van kredieten, die niet opgebruikt werden. Deze boni's worden belegd voor 3/4 in staatsobligaties en voor 1/4 bij de **A.S.L.K.** Het kapitaal van het reservefonds beslaat nu $\pm$ 70 000 000 F.

Deze fondsen worden soms gebruikt voor uitzonderlijke exploitaties en investeringen. De enorme vermindering van de afname heeft te maken met een andere manier van inschrijven : thans worden alleen nog de vooruitzichten ingeschreven, terwijl vroeger de werkelijke afgenomen bedragen werden ingeschreven.

Wat de toevallige ontvangsten betreft (nr. 415.05 van de economische classificatie) antwoordt de Minister dat het hier gaat over overschotten, die ontstaan uit het opheffen — meestal met wederzijdse toestemming — van contrac-

ten met derden. Die overschotten worden dan als toevallige ontvangsten geregistreerd. Dat ze dit jaar hoog zijn, is te wijten aan toevallige factoren.

Hetzelfde lid wil weten wat in art. 420.01 (economische klassificatie) bedoeld wordt met tussenkomst van derden. Deze inkomsten vloeien voort uit de samenwerking met derden, die de BRT organiseert. Wanneer deze derden mee tussenkomen bij de organisatie van bv. een concert, dan factureert de BRT deze bedragen aan derden. De tegenwaarde van deze post vindt men overigens elders in de begroting.

Hetzelfde lid stelt dan ook nog vragen over de opbrengsten van leningen (post 442.01 van de economische klassificatie).

De Minister antwoordt dat de leningen bij de A.S.L.K. worden opgenomen. Bij het begin van het jaar deelt de BRT de intenties van de leningen mee. Men heeft vastgesteld dat de A.S.L.K. de beste voorwaarden geeft.

Een lid wil in verband met art. 562.05 (erelonen losse medewerkers) weten uit wat deze uitgaven bestaan op de gemeenschappelijke diensten.

De Minister antwoordt dat deze post voor het grootste deel bestaat uit de uitgaven voor het kijk- en luisterprogramma van de TV en radio, en verder uit betaling van toezicht voor concerten, en uit de post vervanging van zieke musici.

Er wordt verder op gewezen dat de situatie van de losse medewerkers is genormaliseerd. Een deel van deze medewerkers zit in het kader, een ander deel is opgenomen als aanvullende contractuele personeelsleden.

Wat de vraag van hetzelfde lid over de auteursrechten betreft (post 526.06), antwoordt de Minister dat de 78 000 000 F, die schijnbaar uit het niets komen vroeger op andere posten bij respectievelijk radio en TV geboekt stonden. Deze vroegere posten zijn nu ondergebracht bij de groep gemeenschappelijke kosten van het instituut.

Ten slotte wordt door hetzelfde lid gevraagd of de 5, 10, 20 %-regel ook geen repercussie gaat hebben op de toch al lage kredieten voor de gastprogramma's.

De Minister antwoordt dat de BRT het dubbel van de RTB bedragen uittrekt voor de gastprogramma's, maar ze wil er over waken dat op verzoek van de Commissie, alleszins niet aan dit krediet wordt geraakt.

De Verslaggever,

F. SWAELEN

De Voorzitter,

W. GELDOLF